

ข่าวประชาสัมพันธ์ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระบุรี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

0-3634-0740, 0-3634-0741

<https://www.opsmoac.go.th/saraburi-home>

เกษตรฯ เตรียมพร้อมบริหารจัดการน้ำ รับมือ เอลนีโญ ตั้งแต่กลางปี 2566

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กรมชลประทานและกรมฝนหลวงและการบินเกษตร ผนึกกำลังเตรียมแผนรับมือ เอลนีโญ เน้นบริหารจัดการน้ำอย่างคุ้มค่า พร้อมปรับแผนการเพาะปลูกพืชในพื้นที่ลุ่มต่ำ ขอความร่วมมือเกษตรกรงดปลูกข้าวนาปีในช่วงกันยายน - ตุลาคม 2566 และส่งเสริมการทำระบบเปียกสลับแห้งซึ่งเหมาะกับพื้นที่นาในเขตชลประทาน

นายเศรษฐเกียรติ กระจ่างวงษ์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พร้อมด้วย นายทวิศักดิ์ ชนเดโชพล รองอธิบดีกรมชลประทาน และนายวิวัฒน์ อังศุพานิชย์ รองอธิบดีกรมฝนหลวงและการบินเกษตร กล่าวในรายการ “เกษตรต่อยอด” ซึ่งเป็นรายการที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดขึ้นเพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่าน Facebook กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2566 ในเรื่อง “เอลนีโญมาเตรียมพร้อมรับมือด้านน้ำอย่างไร?” ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นการเตรียมพร้อมรับมือด้านการจัดการน้ำในภาวะเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ ในช่วงกลางปี ถึง ปลายปี 2566 ว่า

เอลนีโญ คือ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทิศทางของกระแสลมและกระแสน้ำ ซึ่งพัดอยู่ระหว่างเส้นศูนย์สูตรและละติจูด 30 องศาใต้ ในบริเวณของมหาสมุทรแปซิฟิก โดยเราเรียกกระแสน้ำนี้ว่า ลมสินค้าตะวันออกเฉียงใต้

ในสภาวะปกติ ช่วงฤดูร้อนของซีกโลกใต้ ด้านตะวันออกของมหาสมุทรแปซิฟิก หรือบริเวณชายฝั่งประเทศเปรู ทวีปอเมริกาใต้ จะมีความกดอากาศสูง (อุณหภูมิต่ำ) ขณะที่ฝั่งตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิก บริเวณประเทศอินโดนีเซียและออสเตรเลียมีความกดอากาศต่ำกว่า (อุณหภูมิสูง) ทำให้ลมสินค้าตะวันออกเฉียงใต้พัดจากประเทศเปรูไปยังประเทศอินโดนีเซียและออสเตรเลีย

สำหรับช่วงฤดูร้อน พื้นที่ซีกโลกใต้จะได้รับแสงอาทิตย์มากกว่าปกติ ทำให้การระเหยของน้ำมากยิ่งขึ้น เกิดการเคลื่อนที่ของอากาศในบริเวณที่มีความกดอากาศสูง (อุณหภูมิต่ำ) เข้าไปแทนอากาศในบริเวณที่มีความกดอากาศต่ำ (อุณหภูมิสูง) เพื่อรักษาความสมดุลของอากาศ

เมื่อลมสินค้าตะวันออกเฉียงใต้อ่อนกำลังลง จึงทำให้กระแสลมพัดจากประเทศอินโดนีเซียไปยังชายฝั่งเปรู ทวีปอเมริกาใต้แทน บริเวณประเทศเปรูจากที่เคยแห้งแล้งเนื่องจากอิทธิพลของกระแสลมเย็น กลับมีฝนตกหนัก เนื่องจากกระแสลมอุ่นที่พัดจากชายฝั่งประเทศอินโดนีเซียไปกองรวมกันบริเวณชายฝั่งเปรูบริเวณดังกล่าว จึงมีความชุ่มชื้นมากกว่าปกติ ฝนตกหนักมากขึ้น อีกทั้งกระแสลมเย็นยังไม่สามารถลอยตัวขึ้นมาบริเวณผิวน้ำได้ ทำให้จากเดิมที่เคยอุดมสมบูรณ์ไปด้วยธัญอาหารก็กลับลดลง

ขณะที่บริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บริเวณประเทศอินโดนีเซีย ออสเตรเลียก็เกิดแห้งแล้งอย่างฉับพลัน จากปกติที่ฝนตกชุก ส่งผลให้เกิดไฟไหม้ป่าอย่างรุนแรง

กล่าวโดยสรุปคือ เมื่อเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ จะเกิดสภาพอากาศแปรปรวนดังนี้

- ลมสินค้าพัดผิดปกติ โดยพัดจากตะวันตก (แถบเอเชีย) ไปยังตะวันออก (บริเวณอเมริกาใต้)
แทนที่จะพัดตามปกติ คือ จากตะวันออกไปยังตะวันตก

- กระแสน้ำอุ่นในมหาสมุทรแปซิฟิกจากฝั่งตะวันตก จะไหลเข้าไปแทนที่กระแสน้ำเย็นบริเวณชายฝั่งเปรูในฝั่งตะวันออก ทำให้

- ฝั่งตะวันออก (อเมริกาใต้) เกิดฝนตก ดินถล่ม
- ฝั่งตะวันตก (เอเชีย) ฝนตกน้อย แห้งแล้ง

เอลนีโญจึงเป็นปรากฏการณ์ที่ทำให้สภาพอากาศแปรปรวน บริเวณที่เคยฝนตกชุกจะกลับแห้งแล้ง บริเวณที่แห้งแล้งกลับฝนตกชุกกว่าปกติ ซึ่งปรากฏการณ์เอลนีโญอาจทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ หากอุณหภูมิของโลกสูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งผลกระทบดังกล่าว จะส่งผลต่อภาคเกษตร ทั้งการผลิต ระบบนิเวศและความมั่นคงทางอาหารอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

องค์การอุตุนิยมวิทยาโลก (WMO: World Methodology Organization) ได้คาดการณ์โอกาสที่จะเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ ในปีนี้ ไว้ 3 ช่วง คือ 1) มีโอกาส 60% ที่จะเกิดเอลนีโญ ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงกรกฎาคม 2) มีโอกาส 70% ที่จะเกิดเอลนีโญ ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงสิงหาคม และ 3) มีโอกาส 80% ที่จะเกิดเอลนีโญ ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงกันยายน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ความสำคัญต่อเรื่องดังกล่าว และเตรียมแผนรับมือกับการเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ โดยรองอธิบดีกรมชลประทาน ได้เล่าถึงภาพรวมสถานการณ์น้ำของประเทศว่า

สถานการณ์อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลางทั่วประเทศ จำนวน 470 แห่ง (5 พ.ค. 66) มีปริมาณน้ำในอ่างฯ รวมกันทั้งสิ้น 43,491 ล้าน ลบ.ม. (57% ของความจุอ่างฯ รวมกัน) เป็นน้ำใช้การได้ 19,550 ล้าน ลบ.ม. (37% ของความจุอ่างฯรวมกัน) สามารถรับน้ำได้อีก 32,846 ล้าน ลบ.ม. โดยภาคกลางมีปริมาณน้ำในอ่าง รวมกันทั้งสิ้น 624 ล้าน ลบ.ม. (34% ของความจุอ่างฯ รวมกัน) เป็นน้ำใช้การได้ 539 ล้าน ลบ.ม. (31% ของความจุอ่างฯ รวมกัน) สามารถรับน้ำได้อีก 1,214 ล้าน ลบ.ม.

สำหรับการคาดการณ์ปริมาณน้ำ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2566 ของอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ 35 แห่งทั่วประเทศ คาดว่า จะมีปริมาณน้ำเก็บกัก 55,954 ล้านลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 79 ของความจุน้ำเก็บกัก ปริมาณน้ำใช้การ 32,411 ล้าน ลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 68 ของความจุน้ำใช้การ

ส่วนการคาดการณ์ปริมาณน้ำ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2566 ของอ่างเก็บน้ำ 4 เขื่อนหลักเจ้าพระยา คาดว่า จะมีปริมาณน้ำเก็บกัก 18,960 ล้าน ลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 76 ของความจุน้ำเก็บกัก ปริมาณน้ำใช้การ 12,264 ล้าน ลบ.ม. คิดเป็นร้อยละ 67 ของความจุน้ำใช้การ (คาดการณ์วันที่ 28 เม.ย. 66)

การเตรียมความพร้อมฤดูฝน ปี 2566 กรมชลประทาน จัดเตรียมเครื่องจักร-เครื่องมือในช่วงฤดูฝน ปี 2566 จำนวน 5,382 หน่วย ประจำทั้ง 76 จังหวัด (ส่วนบริหารเครื่องจักรกลที่ 1-7 และสำนักเครื่องจักรกล

จังหวัดนนทบุรี) ไว้ในบริเวณพื้นที่เสี่ยงที่จะเกิดน้ำท่วมเป็นประจำ ให้สามารถนำไปช่วยเหลือได้ทันที เมื่อเกิดปัญหาอุทกภัย โดยแบ่งเป็น

- เครื่องสูบน้ำจำนวน 2,198 เครื่อง
- เครื่องผลักดันน้ำ 617 เครื่อง
- รถบรรทุกน้ำ 351 คัน
- เครื่องจักรกลสนับสนุนอื่น ๆ 2,216 หน่วย

พร้อมทั้งสั่งการให้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ให้เฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์น้ำอย่างใกล้ชิดในทุกพื้นที่

การเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์ฝนที่อาจจะตกน้อยกว่าค่าปกติ (ช่วงเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม 2566) โดยขอความร่วมมือ ดังนี้

- ขอให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงการใช้น้ำอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อให้มีน้ำสำรองไว้ใช้มากที่สุด
- ขอให้เกษตรกรทยอยเพาะปลูกตามปริมาณฝนที่ตกในพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่ที่ยังไม่ได้ปลูกข้าว **กรมชลประทานประชาสัมพันธ์และเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้**
- เน้นการส่งน้ำแบบประณีตด้วยวิธีเป็ยกสลับแห้ง ตามรอบเวรแต่ละพื้นที่ เพื่อให้มีน้ำเพียงพอต่อการใช้ในทุภาคส่วน
- ให้สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบริเวณแม่น้ำปิง แม่น้ำน่าน และแม่น้ำเจ้าพระยา ทำการสูบน้ำตามรอบเวรอย่างเคร่งครัด
- เตรียมเครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องสูบน้ำ และรถบรรทุกน้ำ พร้อมให้การสนับสนุนและช่วยเหลือได้โดยทันที

มาตรการให้ความช่วยเหลือในเขตชลประทาน เพื่อรับมือกับปรากฏการณ์เอลนีโญ มีดังนี้

- ติดตั้งเครื่องสูบน้ำช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่
- จัดรอบเวรการใช้น้ำ
- กำจัดผักตบชวา วัชพืช และสิ่งกีดขวางทางน้ำ
- ประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้เรื่องสถานการณ์น้ำ ให้ประชาชนและเกษตรกรในพื้นที่ได้เข้าใจ
- ให้สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าทำการสูบน้ำตามรอบเวรอย่างเคร่งครัด
- แนะนำให้เกษตรกรทยอยปลูกพืชเมื่อมีฝนตกอย่างสม่ำเสมอในพื้นที่และให้ใช้น้ำฝนเป็นหลัก

มาตรการแก้ปัญหาภัยแล้ง ระยะกลาง ระยะยาว

- เก็บน้ำในอ่างเก็บน้ำไว้ให้มากที่สุด ไม่ระบายน้ำจากเขื่อนจนกว่าปริมาณน้ำจะมากกว่าเส้นควบคุมตอนล่าง
- บริหารปริมาณน้ำฝนที่ไหลลงสู่ระบบคลองชลประทาน แทนการบริหารน้ำที่ระบายจากเขื่อน
- สำหรับพื้นที่ตอนที่ยังไม่ได้ปลูก ให้ประชาสัมพันธ์แนะนำให้เกษตรกรทยอยเพาะปลูกตามปริมาณฝนที่ตกในพื้นที่

- สำหรับพื้นที่เพาะปลูกแล้ว จะดำเนินมาตรการส่งน้ำแบบปราณีตด้วยวิธีเปียกสลับแห้ง ส่งน้ำแบบรอบเวรหมุนเวียนในแต่ละพื้นที่
- จัดแผนหมุนเวียน/จัดรอบเวรการใช้น้ำในระบบลุ่มน้ำ
- สนับสนุนการปลูกพืชใช้น้ำน้อย เพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดความเสียหายของผลผลิต
- บริหารจัดการน้ำที่จัดสรรอย่างเข้มงวด และสอดคล้องกับสถานการณ์
- พิจารณาการใช้น้ำจากแก้มลิงธรรมชาติ
- พิจารณาเสริมแหล่งน้ำด้วยบ่อน้ำบาดาล ในพื้นที่ที่เป็นที่ดอน
- การจัดเตรียมเครื่องสูบน้ำ รถบรรทุกน้ำ และเครื่องจักรเครื่องมือสนับสนุนอื่น ๆ เพื่อพร้อมให้การช่วยเหลืออย่างทันที่

การทำนาระบบเปียกสลับแห้ง แกล้งข้าว เหมาะสมสำหรับพื้นที่ทำนาในเขตชลประทาน

ระบบเปียกสลับแห้ง แกล้งข้าว คือ การทำนาโดยควบคุมระดับน้ำในแปลงนาให้มีช่วงน้ำขัง สลับกับช่วงน้ำแห้ง สลับกันไป ในช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้รากและลำต้นของต้นข้าวแข็งแรงขึ้น เนื่องจากดินและรากได้รับอากาศ พอได้รับอากาศเสร็จ ก็สามารถดูดปุ๋ยได้ดีขึ้น ทำให้ลดการใส่ปุ๋ย เมื่อดูอาหารได้ดีขึ้น ต้นข้าวแข็งแรงลดการระบาดของโรคและแมลง ลดการใส่สารเคมี เป็นการลดต้นทุนการผลิตไปด้วย เมื่อต้นข้าวแข็งแรงก็จะแตกกอได้มากขึ้น รวงข้าวสมบูรณ์ ผลผลิตที่ได้รับก็เพิ่มขึ้น

การทำนาแบบเปียกสลับแห้งนี้ เหมาะสมสำหรับพื้นที่ทำนาในเขตชลประทาน ที่ควบคุมการระบายน้ำได้โดยใช้ปริมาณน้ำในการเพาะปลูกน้อยกว่าวิธีปลูกข้าวแบบทั่วไป 30-50% นอกจากนี้ยังลดการปล่อยก๊าซมีเทน ซึ่งเป็นหนึ่งในก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากการย่อยสลายอินทรีย์วัตถุแบบไร้อากาศเมื่อปลูกข้าวแบบขังน้ำเป็นเวลานาน

การทำนาเปียกสลับแห้ง ทำให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้ผลผลิตสูง มีคุณภาพ อีกทั้งยังเป็นการลดต้นทุน ลดการใส่ปุ๋ย และที่สำคัญคือใช้น้ำน้อยอีกด้วย

ในส่วนของกรมฝนหลวงและการบินเกษตรได้จัดทำแผนการตัดแปรสภาพอากาศ ประจำปี 2566 ดังนี้

- การบรรเทาปัญหาหมอกควันและไฟป่า (ลดความหนาแน่นของหมอกควัน และลดปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 รวมทั้งการเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่ป่าไม้) ปฏิบัติการช่วงหน้าแล้ง
- การยับยั้งการเกิดพายุลูกเห็บ (บรรเทาและลดความเสียหายจากการเกิดพายุลูกเห็บในพื้นที่การเกษตร) ปฏิบัติการช่วงหน้าแล้ง
- การป้องกันและแก้ไขภัยแล้ง (สร้างความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่ป่าไม้ และเพิ่มปริมาณน้ำฝนในพื้นที่เกษตรกรรม)
- การเติมน้ำต้นทุนให้เขื่อนเก็บกักน้ำ (เพิ่มปริมาณน้ำเก็บกักให้กับ เขื่อนต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อสำรองไว้เป็นน้ำต้นทุนในการบริหารจัดการน้ำในช่วงฤดูแล้ง)

แผนปฏิบัติการฝนหลวงในปี 2566

กรมฝนหลวงและการบินเกษตร มีแผนปฏิบัติการฝนหลวงช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรที่ประสบภัยแล้ง และสร้างความชุ่มชื้นให้กับป่าไม้ การป้องกันการเกิดไฟป่าและบรรเทาปัญหาหมอกควัน ป้องกันการเกิดพายุ ลูกเห็บ สถานการณ์ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM2.5) เกินเกณฑ์มาตรฐานซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพของ ประชาชนทั่วไป รวมถึงการเติมน้ำต้นทุนให้กับอ่างเก็บน้ำและเขื่อนต่าง ๆ ของประเทศ ประจำปี 2566 ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม ถึงวันที่ 30 กันยายน 2566 ของศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงประจำ 5 ภูมิภาค จำนวน 7 ศูนย์ ดังนี้

ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวง 7 ศูนย์ทั่วประเทศ มีดังนี้

1. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคเหนือตอนบน จังหวัดเชียงใหม่
2. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดพิษณุโลก
3. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคกลาง จังหวัดนครสวรรค์
4. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จังหวัดขอนแก่น
5. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จังหวัดบุรีรัมย์
6. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคตะวันออก จังหวัดระยอง
7. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงภาคใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ช่องทางและขั้นตอนการขอรับบริการฝนหลวง

ประชาชนหรือกลุ่มเกษตรกรทั่วไปสามารถแจ้งความประสงค์ขอรับบริการฝนหลวงได้โดยไม่มี ค่าใช้จ่าย และสามารถแจ้งเรื่องได้ ณ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กรมฝนหลวงและการบินเกษตร เลขที่ 2345 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร 02-109-5100 ต่อ 410
2. ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงประจำภาคทั้ง 7 ศูนย์
3. ติดต่อกับอาสาสมัครฝนหลวงในพื้นที่ ซึ่งปัจจุบันมีผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมในการประสานข้อมูลเป็น จำนวนมากกระจายอยู่ในหลายจังหวัดทั้ง 7 ศูนย์ ทั้งในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด
4. ติดต่อที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ซึ่งเป็นศูนย์กลางบริการฝนหลวงแต่ละจังหวัดหรือผู้ว่าราชการจังหวัด หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่
5. ติดต่อที่ศูนย์รับเรื่องร้องเรียนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือ MOAC Call center โทรศัพท์ 1170
6. ติดต่อช่องทาง Facebook: www.facebook.com/Rainmaking.royal
7. ติดต่อทางเว็บไซต์ของกรมฝนหลวงและการบินเกษตร www.royalrain.go.th/royalrain/service ทั้งนี้ สามารถรับชมรายการย้อนหลังและรายละเอียดประเด็นต่าง ๆ ได้ตาม QR code ด้านล่างนี้

<https://1o0.in/0e44b4>

facebook live รายการเกษตรต่อยอด 8 พ.ค.66

<https://1o0.in/4383b9>

ข่าวประชาสัมพันธ์และรายละเอียดประเด็นในรายการ